

https://doi.org/10.31516/2410-5325.063.02

УДК 371.2:78 (477)

Т. В. Большакова, заслужений діяч мистецтв України, професор, Харківська державна академія культури, м. Харків

Bolshakova777@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-7107-5083>

Н. О. Рябуха, доктор мистецтвознавства, доцент, Харківська державна академія культури, м. Харків

ralnat1277@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-4182-0289>

СУЧАСНІ УМОВИ ФАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКИХ СПЕЦІАЛІЗАЦІЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Розглянуто актуальні питання вивчення специфіки фахової діяльності викладачів інструментально-виконавських спеціалізацій, що зумовлена сучасними засадами національної системи музичної освіти. Проаналізовано та систематизовано основні відмінності вищої музичної освіти України як невід'ємної складової загальноєвропейського освітньо-наукового простору. Окреслено комплекс спеціалізовано-професійних компетентностей, що характеризують науково-педагогічний рівень майстерності викладача у сфері освітньої діяльності. Доведено, що специфіку фахової діяльності викладачів інструментально-виконавських спеціалізацій характеризує наявність власної творчої школи та авторських методик, творчого наставництва та партнерської взаємодії «учень — викладач», активної концертно-виконавської діяльності як вагомого показника навчальної, науково-методичної та творчо-виконавської роботи.

Ключові слова: музична освіта, заклад вищої освіти, інструментально-виконавські спеціалізації, професійна компетентність викладача.

Т. В. Большакова, заслуженный деятель искусств Украины, профессор, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

Н. А. Рябуха, доктор искусствоведения, доцент, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

СОВРЕМЕННЫЕ УСЛОВИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ИНСТРУМЕНТАЛЬНО-ИСПОЛНИТЕЛЬСКИХ СПЕЦИАЛИЗАЦИЙ В УЧРЕЖДЕНИЯХ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ УКРАИНЫ

Рассмотрены актуальные вопросы изучения специфики профессиональной деятельности преподавателей инструментально-исполнительских специализаций, которая обусловлена современными принципами национальной системы музыкального образования. Проанализированы и систематизированы основные отличительные черты высшего музыкального образования Украины как неотъемлемой составляющей общеевропейского научно-образовательного пространства. Определены комплекс специ-

ализированно-профессиональных компетенций, характеризующих уровень научно-педагогического мастерства преподавателя в образовательной сфере деятельности. Доказано, что специфику профессиональной деятельности преподавателей инструментально-исполнительских специализаций характеризует наличие собственной творческой школы и авторских методик, творческого наставничества и партнерского взаимодействия «ученик — преподаватель», активной концертно-исполнительской деятельности как важного показателя учебной, научно-методической и творческо-исполнительской работы.

Ключевые слова: *музыкальное образование, учреждение высшего образования, инструментально-исполнительские специализации, профессиональная компетентность преподавателя.*

T. V. Bolshakova, Honoured Artist of Ukraine, Professor, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

T. N. Riabukha, Doctor of Art Criticism, Associate Professor, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

CURRENT CONDITIONS OF THE TEACHERS OF INSTRUMENTAL AND PERFORMING SPECIALIZATIONS IN THE HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS OF UKRAINE

The article deals with the current issues of professional activity of the teachers of instrumental and performing specializations in the current conditions of the national system of music education.

The basic distinguishing features of higher music education of Ukraine as an inalienable constituent of European research and academic area are analyzed and systematized.

The complex of specialized-professional competences that characterize the level of research and academic mastery of teacher in the sphere of educational activity is outlined.

Research methodology. Interdisciplinary methodology that is based on the general academic co-operation (systems analysis, deductive method) and special (historical and cultural, competence) methods and approaches is used in the article.

Results. Research of the current issues of professional activity of teachers of instrumental and performing specializations is carried out. This research made it possible to define the key propriety areas of their activity in the higher educational establishments of Ukraine. The pedagogical system of creative workshops and schools of performing, founded by the prominent artists of Ukraine, in the context of current strategy of scientific and economic management of art education, is competitive in the whole world and needs the state support for its development. The national system of higher education for students of instrumental and performing specializations is analyzed. This system provides for: authorial music art school and authorial methodologies, that must conform to the unified criteria and forms of studies, creative tutorship that is based on the partnership “student — teacher”; intensification of concerto-performing activity, that is the index of quality educating of specialists and research and methodological ground for the artistic and performing work of a teacher.

Novelty. The paper is the first attempt for the specific character of professional activity of a teacher of instrumental and performing specializations. This context is thought of as a complex of specialized-professional competences, that characterizes the level of educational research mastery in the educational activity (in particular, critical, independent and creative thinking; competitiveness; responsibility and mobility; knowledge of foreign languages and new information technologies; orientation to the self-education and self-perfection). It is marked that integration teaching, music creation, concerto-performing experience with research and academic work provides the professional competence of a teacher as a participant of educational research area at the level of the modern European and world standards.

The practical significance. Research results will serve as a supplement to training and methodological materials of the courses «Public policy in industry of culture and art», «Pedagogical mastery», «Methodology of modern musical pedagogic», that will assist to the determination of key propriety areas of the development of research and academic activity of teacher of higher educational establishment.

Keywords: *music education, higher educational establishment, instrumental and performing specializations, professional competence of a teacher.*

Постановка проблеми. Сучасна національна система вищої музичної освіти потребує не лише реформування моделі навчально-виховного процесу, підвищення якості надання освітніх послуг. Престиж закладу вищої освіти, його науково-творчий потенціал залежать від якісного професорсько-викладацького складу, тобто від висококваліфікованих науково-педагогічних кадрів, котрі професійно зорієнтовані на розвиток фахових компетентностей студентів. Досягнення цієї мети потребує збереження кращих філософсько-ціннісних, національних традицій музичної освіти, а також якісного переосмислення структурно-організаційних, кадрових вимог та творчо-професійних засад фахової діяльності викладачів інструментально-виконавських спеціалізацій у реаліях сучасної України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Специфіка фахової діяльності викладачів музичних спеціалізацій неодноразово була предметом науково-педагогічних досліджень, зокрема в працях Т. Пляченко «Формування інструментально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі фахової підготовки» (2014), Л. Лабінцевої «Концертна діяльність як показник виконавської майстерності музикантів» (2014). Науковці визначили сутність і складові інструментально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва, сформулювали мету й завдання фахової підготовки студентів. Теоретичні положення статті ґрунтуються на наукових працях Ю. П. Богущького, В. П. Андрущенко та ін. «Українська культура в європейському контексті» (2007), С. М. Волкова «Ретроспекції

мистецької освіти в українському суспільстві XX – XXI століття» (2012), В. І. Рожка «Європейський вектор музичної освіти в Україні: проблеми та перспективи» (2016), Т. М. Колос «Перспективи розвитку культурно-мистецької освіти в контексті реформування освітнього законодавства» (2016), у яких висвітлено загальні тенденції історико-культурного розвитку музичної освіти України, що впливали на формулювання завдань та змісту підготовки майбутніх музикантів-фахівців. На думку В. І. Рожка, «музична освіта в Україні є унікальною, ефективною і, що важливо, конкурентоспроможною системою підготовки професійних музикантів-виконавців, яка ґрунтується на європейських гуманістичних цінностях і є невід’ємною складовою загальноєвропейського простору вищої освіти» (Рожок, 2016).

У мистецькій, зокрема музичній, освіті XXI ст., яка, за визначенням С. М. Волкова, є «важливим інструментом забезпечення соціальної гармонії, культурної толерантності та, зрештою, соціальної стабільності», поширилися тенденції економічних методів управління (надання освітніх послуг за кошти населення, упровадження фандрайзингу як системи пошуку джерел фінансування закладу освіти та використання його матеріальної бази для одержання обігових коштів тощо) (Волков, 2012, с. 56).

Доцільно комплексно проаналізувати сутність і складові фахової компетентності викладачів інструментально-виконавських спеціалізацій закладів вищої освіти України в умовах інтеграції національної системи в європейський освітній простір.

Мета статті — виявити сучасні умови фахової діяльності викладачів інструментально-виконавських спеціалізацій та визначити пріоритетні напрями їх діяльності у вищих закладах освіти України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Забезпечення освітньої діяльності в закладах вищої освіти здійснюється згідно з ліцензійними вимогами, затвердженими Постановою Кабінету міністрів України № 347 від 10.05.2018 р. Рівень наукової й професійної активності викладачів визначається кількісними та якісними показниками виконаних вимог, серед яких найвагоміше значення мають такі: наявність стажу науково-педагогічної та/або наукової роботи; наявність наукових публікацій, зокрема у фахових виданнях України, періодичних виданнях, які належать до наукометричних баз, рекомендованих МОН (зокрема Scopus або Web of Science Core Collection); наявність опублікованих навчальних посібників, підручників та інших навчально-методичних праць; наукове керівництво (консультування) здобувача, котрий одержав документ про присудження наукового ступеня; організаційна робота на керівних посадах у закладах вищої освіти; участь

у міжнародних наукових проектах тощо. Отже, стратегія розвитку освітньої галузі в сучасній Україні характеризується посиленням значення *наукового управління освітою*, що становить основу її розвитку й визначає формування якісного складу кадрового забезпечення викладачів музичних спеціалізацій.

Особливостями музичної освіти в сучасній Україні є те, що цей процес реформування відбувається в умовах не лише зміни політичної, економічної та соціальної структур, але й поколінь мистецької еліти, які завжди виконували функцію генератора ідей, творців художніх творів. Саме представники сучасної музичної еліти, до якої належать видатні композитори, виконавці, педагоги, музикознавці, народні артисти та заслужені діячі культури і мистецтва тощо, сприяють поширенню в національній системі освіти загальноєвропейських цінностей, що не призводить до девальвації авторитету митців минулого покоління.

Творча постать викладача — доцента, професора, видатного діяча світового виконавського мистецтва, — його безцінний досвід дозволяють молодому виконавцеві вдосконалювати свою майстерність як концертуючого музиканта й майбутнього викладача класу спеціального інструмента.

Наприклад, позитивно зарекомендували себе творчі колективи, майстерні та виконавські школи, які очолюють видатні митці Харківської державної академії культури: академічний хор (керівник та диригент — В. Г. Бойко), тріо «ЦимБанДо», ансамбль народної музики «Стожари» під керівництвом О. В. Савицької; ансамбль народної музики «Посіпаки» під керівництвом Н. В. Мельник, фольклористичні гурти «Фарби» (керівник — Г. М. Бреславець), «Лада» (керівник — В. В. Осипенко), клас народного артиста України К. Г. Шаші та солістки Харківської філармонії Марії Стецюн, класи композиції та інструментування видатних композиторів України Ю. Б. Алжнева, І. А. Гайдена, клас виконавської майстерності заслужених артистів і діячів мистецтва України А. Я. Сташевського, Т. В. Большакової, О. Д. Склярова, Л. В. Кудрич, В. М. Осадчої, В. В. Осипенко тощо. Кращі випускники, викладачі Академії виборюють престижні нагороди на міжнародних та всеукраїнських музичних конкурсах, фестивалях, засвідчуючи високий рівень і потужний потенціал українського виконавського мистецтва.

Слід зазначити, що фахова діяльність викладачів музичних спеціалізацій спрямована на самореалізацію творчого потенціалу особистості студента, яка зумовлює впровадження авторських методик у навчально-виховний процес, особистісно-орієнтованих параметрів оцінювання успішності набуття фахових компетентностей студентів.

Інноваційні процеси в культурі XXI ст. (комп'ютерні технології, посилення інформаційної діяльності у сфері мистецтва, зростаюча динаміка індустрії шоу-бізнесу, Internet) стають каталізаторами розвитку синтетичних, високотехнологічних видів мистецтва (телебачення, кінематографа, масових жанрів). Класична музика транслює гуманістичні ідеї видатних особистостей минулого, а використання високих технологій сприяє їх музично-виконавському втіленню. Концепція розвитку культурологічно-мистецьких закладів вищої освіти, зокрема музичних факультетів, базується на активізації та розкритті особистісного творчого потенціалу, оскільки виконує одну з головних місій *гуманізації освіти*. Об'єктом музичної освіти є творча спадщина, яка транслює й акумулює духовно-етичні цінності, укріплюючи людський Дух, Красу та Віру. Музична освіта допомагає творчій особистості відбити звуковий образ світу й накопичений досвід духовно-ціннісних відносин, який складається в систему знань та передається наступному поколінню. Для цього слід зберегти творчу атмосферу під час аудиторних занять, що передбачає партнерський діалог між викладачем і студентами, толерантні навчальні відносини між ними.

У фаховій діяльності науково-педагогічного працівника з музичних, зокрема інструментально-виконавських спеціалізацій, освітня діяльність зосереджена переважно навколо мистецьких форм робіт: організація, проведення, підготовка студентів до участі в конкурсах, фестивалях, створення концертних програм (сольних та ансамблевих), звітних концертів, аранжування й інструментування музичних творів, індивідуальний підбір виконавського репертуару, проведення відкритих занять, майстер-класів, створення спільних творчих проєктів тощо. Отже, наукова складова у фаховій діяльності викладачів інструментально-виконавських спеціалізацій, безсумнівно, збагачує навчально-методичну роботу, підвищує компетентність і рівень їхньої кваліфікації. Крім того, ціннісно-змістові й особистісно-професійні орієнтації викладача-інструменталіста формуються на власному неперервному процесові вдосконалення музично-виконавської майстерності, тобто під час практичної роботи зі студентами, виступів на звітних концертах, участі у фестивалях, конкурсах тощо. Необхідно зберегти рівновагу між мистецьким та науковим напрямками фахової діяльності, що є одним із нагальних завдань для представників органів управління, науковців і музичних педагогів.

Особливими умовами навчання з інструментально-виконавських спеціалізацій є використання індивідуальних занять як основного виду навчальної діяльності. Виконавська підготовка музикантів-інструменталістів ґрунтується на індивідуальній роботі викладача зі студентом

над музичним твором, у процесі якої засвоюються необхідні знання, формуються відповідні навички та вміння. Студент самостійно вдосконалює здобуті знання, набуті вміння й навички в щоденній самостійній роботі, що сприяє розвитку його майстерності. Цілісність навчального процесу можлива тоді, коли в процесі індивідуальної роботи осягається художньо-змістова сутність музичного твору, відповідно до якої підбираються засоби виконавської виразності та відпрацьовується технічна досконалість їх утілення. Заохочення студентів до художнього самопізнання, технічно-майстерного самовдосконалення сприяє становленню їх виконавської культури. З метою фахового розвитку індивідуально-особистісних здатностей викладач залучає студента-виконавця до самостійного художньо-інтерпретаційного аналізу музичного твору.

У зв'язку із цим слід спрямувати пізнавальну діяльність студентів виконавських спеціальностей на розуміння звукообразного змісту та жанрово-стильових особливостей твору як відображення картини світу, що ґрунтується на філософських і психологічних механізмах світопізнання.

Робота над виконавською інтерпретацією сприяє набуттю вміння орієнтуватися в структурі музичного твору, відрізнити музично-виконавські стилі різних напрямів музичного мистецтва, формуванню світогляду, художнього смаку, виконавської майстерності, необхідних для майбутньої професійної діяльності солістів, артистів та учасників музичних колективів.

В умовах модернізації вищої освіти України та її інтеграції в європейський простір особлива увага приділяється самостійній роботі студентів, яка сприяє комплексному формуванню гармонійно розвиненої особистості й музичному становленню майбутнього фахівця, є основою професійної підготовки та якісного закріплення набутих умінь, навичок, здобутих знань під час аудиторних занять.

Самостійна робота студентів спрямована на формування художньо-естетичних смаків, розвиток засобів виконавської виразності, закріплення фундаментальних знань з історії та теорії музичної культури, які допомагатимуть у творчому процесі виконавської інтерпретації. Пріоритетними принципами, якими має керуватися студент у самостійній роботі над музичними творами, є:

- концентрація уваги на художній сутності жанру, що полягає в розумінні психології суб'єкта творчості, картини світу, яка моделюється, специфічного способу музикування;
- аналіз і синтез як чинники виконавського мислення для створення власної виконавської інтерпретації;

- активізація творчого мислення залученням до найкращих зразків музичної літератури та їх реалізація в педагогічній і концертній діяльності.

Для впровадження й підвищення рівня освітніх послуг з музичних спеціалізацій необхідно орієнтуватися на європейські стандарти якості динамічної та безперервної ступеневої системи музичної освіти, які, по-перше, задовольняють можливості творчої особистості в набутті певного освітньо-кваліфікаційного рівня (за умови державного фінансування музичної інфраструктури, постійного оновлення обладнання, музичних інструментів та матеріально-технічного забезпечення спеціалізованих кабінетів, студій звукозапису тощо), по-друге, сприяють професійній мобільності на ринку праці (за умови державної підтримки цільових програм практичної підготовки з подальшим працевлаштуванням); по-третє, стимулюють музично-просвітницьку, творчо-виконавську діяльність студентів та викладачів для підвищення рівня професійної активності. Реформована чинна багаторівнева система музичної освіти в сучасній Україні має не лише відповідати вищезазначеним критеріям якості, але й зберігати кращі здобутки.

Апробована часом система творчих майстерень і виконавських шкіл, започаткована видатними композиторами, виконавцями, музикознавцями, народними артистами, заслуженими діячами, працівниками культури й мистецтва, зумовлює цілісний підхід до виконавської підготовки музикантів у закладах вищої освіти. Студенти, магістри, аспіранти та випускники Харківської державної академії культури постійно виборюють на престижних міжнародних виконавських конкурсах, фестивалях, мистецьких проектах призові місця, відзнаки, засвідчуючи високий рівень фахової майстерності викладачів факультету музичного мистецтва та значний творчий потенціал вихованців.

Пріоритетними завданнями розвитку музичної освіти в закладах вищої освіти України є:

- орієнтація на передовий досвід країн світу та інтеграція в міжнародне науково-освітнє співтовариство;
- систематичний аналіз результатів роботи, котрий дозволить виявити ступінь активізації науково-творчого потенціалу викладачів музичних спеціалізацій за умови державної підтримки всіх процесів освітніх нововведень;
- збереження кращих досягнень національної системи музичної освіти, творчих здобутків музичних колективів, наукової діяльності педагогічних працівників, диверсифікація музикознавчих наукових шкіл;

- безперервність музичної освіти та креативно-індивідуальна спрямованість навчання для забезпечення потреб творчої особистості в здобутті якісної музичної освіти;
- надання державної підтримки (законодавчої, фінансової, соціальної) для навчально-методичного, матеріально-технічного й кадрового забезпечення освітніх програм.

Визначені Законом України «Про вищу освіту» (у редакції від 25.07.2018 р., 2443-VIII) головні засади стратегічного розвитку освітньої діяльності (автономія, академічна мобільність та свобода закладів вищої освіти, поєднання освіти з наукою й виробництвом, самореалізація особистості, наявність академічної доброчесності тощо) свідчать про те, що в державі оновлюється та переосмислюється *філософія вищої освіти*, яка орієнтує всіх учасників науково-освітнього простору на загальноєвропейські моральні й духовні цінності. Водночас кроскультурний вектор розвитку методики організації науково-освітнього процесу ґрунтується, передусім, на збереженні кращих традицій національної системи освіти.

Зміст музичної освіти завжди базувався на загальнолюдських гуманістичних ідеях і принципах та передбачав: поширення духовних цінностей, налагодження гармонійних зв'язків у суспільстві, взаєморозуміння та взаємообмін знаннями, ідеями, навичками, науковими й художніми моделями світу як способами мислення, національними традиціями. За часів незалежності України концептуально оновлено зміст музичної освіти. Якщо в радянські часи музична освіта, що почала формуватися в середині 30 рр. ХХ ст. (Волков, 2012), базувалася на принципах централізації та уніфікації системи освіти, надмірної ідеологічної залежності, що призвели до стандартизованої, безініціативної моделі навчання, то в сучасній Україні виникла можливість оперативно реагувати на запити суспільних проблем, з якими пов'язане майбутнє країни.

Стратегія розвитку сучасної музичної освіти формується на двоступеневому й безперервному процесі навчання; багатоваріантності навчальних програм та авторських методик навчання, визначених стандартами й критеріями якості вищої освіти; гармонійному поєднанні наукової, викладацької діяльності з творчо-виконавською.

Специфіка й системні принципи організації методики навчально-виховного процесу з підготовки студентів інструментально-виконавських спеціалізацій визначаються такими принципами:

- особистісний, індивідуально-диференційований підхід до системи навчання, спрямований на максимальне розкриття та розвиток творчих здібностей студента, формування особистісної цінності свідомості;

- виховання здатності майбутнього музиканта-фахівця до самостійного самовдосконалення виконавської майстерності впродовж творчого шляху;
- наявність власної творчої школи, що відповідає єдиній методиці та формам навчання (згідно із затвердженими ліцензованими вимогами впровадження освітньої діяльності);
- творче наставництво, що ґрунтується на партнерській взаємодії «учень — викладач»;
- міждисциплінарні зв'язки індивідуальних занять із музично-теоретичними курсами;
- значення практики публічного виконання програми, що свідчить про результати спільної з викладачем роботи студента.

Висновки. Таким чином, умови забезпечення якісної фахової діяльності викладачів музично-виконавських спеціалізацій у закладах вищої освіти України зумовлені:

- дотриманням вимог оновленого Закону України «Про вищу освіту» та відповідних Ліцензійних вимог упровадження освітньої діяльності в закладах вищої освіти;
- специфікою музично-виконавського мистецтва та системною взаємодією його компонентів: виконавської, освітньо-наукової роботи та концертної практики;
- просвітницькою та профорієнтаційною діяльністю, які засвідчують якісну підготовку фахівців та виконану науково-творчу та викладацьку роботу, що сприяє посиленню слухачького інтересу до академічного музичного мистецтва, виховує естетичну самооцінку творчої молоді, підвищує рейтинг музиканта в соціокультурному середовищі;
- належним фінансовим забезпеченням і матеріальною підтримкою державою культурно-мистецьких закладів освіти, оновленням музичного інструментарію, концертних майданчиків та приміщень;
- використанням світового досвіду у впровадженні організаційно-виховних, навчально-методичних програм, проведенні мистецьких заходів (конкурсів, фестивалів, конференцій тощо) з метою оптимізації міжнародної співпраці з іноземними закладами вищої освіти;
- налагодженням системи діяльності наукометричних видань з мистецтвознавства та культурології, затверджених МОН України, для взаємообміну та поширення авторських і новаторських методик виховання майбутніх музикантів-фахівців.

Фахову діяльність викладача інструментально-виконавських спеціалізацій розглянуто як *комплекс спеціалізовано-професійних компетентностей, що характеризують рівень науково-педагогічної майстерності у сфері освітньої діяльності*: теоретичні знання з теорії та історії музики, педагогіки, виконавства, основ репетиційно-концертної роботи, знання виконавського репертуару, методики роботи над музичними творами та технічними труднощами; уміння здійснювати музично-теоретичний, історико-стильовий, педагогічний, виконавсько-інтерпретаційний аналіз інструментальних творів, добирати індивідуальний концертно-виконавський репертуар, навички концертно-виконавської, викладацької роботи, уміння теоретично обґрунтовувати результати виконаної роботи в наукових та науково-методичних розробках.

Характеристиками, що визначають професійну компетентність викладача інструментально-виконавських спеціалізацій (як учасника освітньо-наукового простору) відповідно до сучасних європейських і світових стандартів, є: критичне, незалежне та креативне мислення; конкурентоспроможність; відповідальність і мобільність; знання іноземних мов та інформаційних технологій; орієнтованість на самоосвіту й самовдосконалення.

Масштабність і складність трансформаційних процесів в українському суспільстві та його культурі потребують відповідного вироблення й реалізації нових підходів до системи музичної освіти для ефективної державної стратегії розвитку культури в цій сфері. Тому **перспективами подальшого дослідження** є визначення ролі державної підтримки в економічному та науковому векторах розвитку освітньої діяльності в закладах вищої освіти мистецького спрямування.

Список посилань

- Богуцький, Ю. П., Андрущенко, В. П., Безвершук, Ж. О. й Новохатько, Л. М. (2007). *Українська культура в європейському контексті*. Київ: Знання.
- Волков, С. М. (2012). Ретроспекції мистецької освіти в українському суспільстві ХХ–ХХІ століття. *Культурологічна думка: щорічник наукових праць*, 5, 56–66. Київ.
- Колос, Т. М. (2016). Перспективи розвитку культурно-мистецької освіти в контексті реформування освітнього законодавства. *Вища мистецька освіта як інструмент збереження культурної ідентичності*. Харків: Видавництво «Водний спектр Джі-Ем-Пі».
- Лабінцева, Л. П. (2014). Концертна діяльність як показник виконавської майстерності музикантів. *Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 16–17 жовтня 2014 р., м. Київ*. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка.

- Пляченко, Т. М. (2014). *Формування інструментально-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі фахової підготовки*. Узято з http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4871/1/T_Plyachenko_16_10_14_konf_IM.pdf
- Рожок, В. І. (2016). *Європейський вектор музичної освіти в Україні: проблеми та перспективи*. Узято з <http://knmau.com.ua/wp-content/uploads/2016/11/20161116-rozhok-dopovid.pdf>.

References

- Bogutsky, Yu. P., Andrushchenko, V. P., Bezvershuk, Zh. O., Novokhatko, L. M. (2007). *Ukrainian culture in the European context*. Kyiv: Znannia [In Ukrainian].
- Volkov, S. M (2012). Retrospectives of artistic education in the Ukrainian society of the 20 – 21st centuries. *Culturological Thought: Yearbook of Scientific Works*, 5, 56 – 66. Kyiv [In Ukrainian].
- Kolos, T. M. (2016). Development prospects for the cultural and artistic education in the context of reforming educational legislation. *Higher Art Education as a strategic instrument of cultural identity preservation: Collection of research papers*. Kharkiv: Publishing House «Water Spectrum GI-EM-P» [In Ukrainian].
- Labinseva, L. P. (2014). Concert performance as an indicator of the performance of musicians. *Professional of artistic education and artistic culture: Challenges of the of 21st century: materials of the of International Scientific and of Practical Conference, October 16-17, 2014*. Kyiv: Kyiv university of the name of Borys Hrynchenko [In Ukrainian].
- Plyachenko, T. M. (2014). *Formation of instrumental and performing competences of the future teacher of musical art in the process of professional training*. Retrieved from http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4871/1/T_Plyachenko_16_10_14_konf_IM.pdf [In Ukrainian].
- Rozhok, V. I. (2016). *European Vector of Music Education in Ukraine: Problems and Prospects*. Retrieved from <http://knmau.com.ua/wp-content/uploads/2016/11/20161116-rozhok-dopovid.pdf> [In Ukrainian].

Надійшла до редколегії 01.02.2019 р.